

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้สารนิเทศ ของผู้ใช้บริการสารนิเทศ ของหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค ในด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ เนื้อหาวิชาที่ใช้ ประเภทของ สารนิเทศที่ใช้และปัญหาในการใช้สารนิเทศ เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาการจัดสรรสารนิเทศ ที่เหมาะสมกับผู้ใช้ จัดปัญหาการใช้สารนิเทศให้หมดไป และยังได้ข้อมูลอื่น ๆ อันจะเป็น ประโยชน์ในการพัฒนากิจการของหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคให้บรรลุถึงอุดมการณ์ของหอสมุด- แห่งชาติต่อไป

สมมติฐานและตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานว่าผู้ใช้สารนิเทศ ที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านอาชีพ หรือ สถานภาพ ระดับอายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ย่อมจะมีการใช้สารนิเทศแตกต่างกัน ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาขาวิชา และประเภทของสารนิเทศ รวมทั้งประสบปัญหา ในการใช้สารนิเทศแตกต่างกันนั้น มีตัวแปรดังนี้

ตัวแปรอิสระอันเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ใช้สารนิเทศได้แก่

อาชีพหรือสถานภาพ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา นักศึกษาผู้ใหญ่ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ประกอบธุรกิจ ค้าขาย รับจ้าง เกษตรกร นักบวช พระภิกษุ ผู้สูงอายุ บุคคลที่เกษียณแล้ว แม่บ้าน อื่นๆ

ระดับอายุ ได้แก่ 12-20 21-30 31-40 41-50 51-60 61 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปริญญาตรี อื่น ๆ

ตัวแปรตามอันเป็นตัวแปรที่เกี่ยวกับการใช้สารนิเทศ ได้แก่

วัตถุประสงค์ ได้แก่ ประกอบการเรียนการศึกษา ทำรายงานประกอบการสอน ประกอบการค้นคว้าวิจัย ประกอบการเขียนทางวิชาการ ส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

ประกอบการอบรมและให้ความรู้แก่ชุมชน หาข้อมูลทันสมัยเพื่อประกอบธุรกิจ เพื่อพัฒนาจิตใจ และสังคม เพื่อความบันเทิง และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้รับความรู้ทันสมัย อื่น ๆ

เนื้อหาวิชาสารนิเทศ ได้แก่ เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ที่ผู้ใช้สารนิเทศพึงสนใจและ ต้องการจะค้นคว้า แบ่งแยกโดยใช้หลักการจัดหมวดหมู่ที่สนิยมคือเป็นพื้นฐาน

ประเภทของสารนิเทศ ได้แก่ หนังสือ วารสารหนังสือพิมพ์ วัสดุทัศนวิสัย

ปัญหาในการใช้สารนิเทศ ได้แก่ ปัญหาในการใช้หนังสือ ปัญหาในการใช้วารสาร และหนังสือพิมพ์ ปัญหาในการใช้วัสดุทัศนวิสัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มาใช้สารนิเทศในหอสมุด- แห่งชาติส่วนภูมิภาค ทั้ง 9 แห่ง โดยแจกแบบสอบถามให้ผู้ที่มาอายุ 12 ปีขึ้นไป เพราะ บุคคลอายุ 12 ปี สามารถมาใช้สารนิเทศด้วยตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ของตัวอย่างแน่ชัด สามารถเลือกใช้สารนิเทศที่ตนต้องการและพอใจ รวมทั้งสามารถทำความเข้าใจและตอบ แบบสอบถามได้เป็นอย่างดี ในการวิจัยครั้งนี้คิดจำนวนกลุ่มประชากร ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 1 ของจำนวนผู้ใช้สารนิเทศของหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคแต่ละแห่ง ในปีงบประมาณ 2535 เฉลี่ย 12 เดือน รวม 464 คน (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 จำนวนผู้มาใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค ของปีงบประมาณ 2535 และจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถาม

ชื่อหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค	จำนวนผู้ที่ใช้สารนิเทศ ปีงบประมาณ 2535 เฉลี่ยรายเดือน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ จะตอบแบบสอบถาม
1. หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.9 นครราชสีมา	14,894	149*
2. หอสมุดแห่งชาติชลบุรี	2,546	25
3. หอสมุดแห่งชาตินครศรีธรรมราช	5,832	58
4. หอสมุดแห่งชาติประโคนชัย บุรีรัมย์	3,303	33
5. หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จันทบุรี	7,244	72
6. หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก เชียงใหม่	6,087	61*
7. หอสมุดแห่งชาติลำพูน	1,041	10
8. หอสมุดแห่งชาติวัดคอนรัก สงขลา	1,787	18*
9. หอสมุดแห่งชาติอินทร์บุรี สิงห์บุรี	3,845	38
	46,579	464

*ในกรณีที่เศษทศนิยมมีค่าเกิน 50 ให้ปัดเป็น 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ และใช้แนวทางจากแบบสอบถามจากวิทยานิพนธ์ของจินตนา เจียมพิทักษ์วงศ์ (2527) รุ่งฤดี สุนันทรบ (2528) ลัดดา รุ่งวิสัย (2528) โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับงานวิจัยครั้งนี้ เช่น สารนิเทศที่ใช้ในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค และสภาพของประชาชนในส่วนภูมิภาค เป็นต้น แบบสอบถามแบ่งออกเป็นสองตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพ หรือสภาพ ฐานะอายุ ระดับการศึกษา และชื่อของหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคที่ผู้ใช้สารนิเทศกำลังตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การใช้สารนิเทศ ในด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศ เนื้อหาวิชาสารนิเทศ ซึ่งแบ่งแยกจากสารนิเทศที่มีให้บริการในหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค และสารนิเทศที่ประชาชนส่วนภูมิภาคนิยมใช้ โดยใช้หลักการจัดหมวดหมู่ทัศนียคติวิธี เป็นพื้นฐาน ประเภทของสารนิเทศ และปัญหาและข้อเสนอแนะ ตลอดจนผลดีที่ผู้ใช้ได้รับการมาใช้สารนิเทศ

แบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปทดลองให้ผู้ใช้สารนิเทศในหอสมุดแห่งชาติ ส่วนภูมิภาคทั้งหลายตอบ สาขาละ 5 ชุด รวมเป็น 45 ชุด โดยมีการสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อทดสอบเกี่ยวกับความเข้าใจความหมายของคำถาม และความบกพร่องของแบบสอบถาม พบปัญหาดังนี้

1. ผู้ตอบไม่เขียน ลงในช่องว่างที่เว้นไว้ให้ เช่น ชื่อหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค จึงต้องแก้ปัญหาโดยการแสดงรายชื่อหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค ทั้ง 9 แห่ง แล้วให้ผู้ตอบทำเครื่องหมายหน้าชื่อ และทุกคำถามที่มีช่องว่างให้ตอบจะมีเส้นประ

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม มักจะนำประสบการณ์จากการใช้ห้องสมุด หรือสารนิเทศจากที่อื่น ๆ มาตอบในแบบสอบถามนี้จึงแก้ปัญหาขึ้น โดยเพิ่มข้อตกเบี่ยงดินลงไปในส่วนคำถามชี้แจง และขีดเส้นใต้ในตอน 2 ข้อ 1 เพื่อชี้ให้ผู้ตอบใช้ประสบการณ์ในการใช้สารนิเทศที่หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคเท่านั้น

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทำโดยส่งแบบสอบถามพร้อมด้วยบันทึกขอความร่วมมือจากกองหอสมุดแห่งชาติ ตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ ในตารางไปยังหัวหน้าหอสมุดแห่งชาติ-ส่วนภูมิภาค เพื่อให้แจกและรวบรวมส่งคืน เริ่มส่งแบบสอบถาม เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2537 และได้รับกลับคืนมาทั้งหมดเมื่อ 25 พฤษภาคม 2537
2. การแจกแบบสอบถาม ทำโดยแบ่งแจกทุกวันที่เปิดบริการ โดยแจกวันละ 1 ชั่วโมง เปลี่ยนเวลาแจกทุกวันจนหมดแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ผู้ตอบแบบสอบถามหลากหลาย ในการนี้ผู้วิจัยได้เดินทางไปแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ที่หอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาค จังหวัดนครราชสีมา
3. การรวบรวมข้อมูลได้รับความร่วมมือจากประชาชน และบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดของหอสมุดแห่งชาติส่วนภูมิภาคเป็นอย่างดี จึงได้รับแบบสอบถามคืนมาและมีแบบสอบถามที่สามารถวิเคราะห์ได้ 406 ชุด คิดเป็นร้อยละ 87.5

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำมาหาค่าร้อยละ เพื่อทำการวิเคราะห์และจะรายงานการวิเคราะห์ในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย รวมทั้งสรุปผลการวิเคราะห์ และเสนอแนะในบทที่ 4 และ 5 ต่อไป